

הלכות מעשר שני ונטע רבעי פירק ב

א. מעשר שני נאכל לבעליו, לפנים מחומת ירושלים שנאמר "ואכלת לפני ה' אלהיך, במקום אשר יבחר לשכן שמו שם . . .". (דברים יד, כג). ונוהג בפני הבית, ושלל בפני הבית; אבל אינו נאכל בירושלים אלא בפני הבית, שנאמר "מעשר דגנך תירשך ויצהרך, ובכרת בקרך וצאנך" (שם) מפי השמועה למדו, מה בכור אינו נאכל אלא בפני הבית, אף מעשר שני לא יאכל אלא בפני הבית.

ב. מדת חסידות שפודין מעשר שני בזמן הזה בשויהו, פדרך שפודין אותו בפני הבית. והורו הגאונים שאם רצה לפדות שויה מנה בפרוטה לכתחלה בזמן הזה, פודה לא יהיה זה חמור מן ההקדש; ומשליך הפרוטה לים הגדול.

ג. וכן אם חלל מעשר שויה מנה על שויה פרוטה מפרות אחרות, הרי זה מחלל; ושורף את הפרות שחלל עליהם, כדי שלא יהיו תקלה לאחרים, כפדיון נטע רבעי בזמן הזה, כמו שבארנו בהלכות אסורי מאכלות.

ד. כשם שאין אוכלין מעשר שני בזמן הזה בירושלים כף אין פודין אותו שם, ואין מחללין אותו שם, ואין מוכרין אותו; ואם נכנס לירושלים אף בזמן הזה, אין מוציאין אותו משם; אלא מניחין אותו שם, עד שירקב. וכן אם עבר והוציאו משם, מניחין אותו עד שירקב.

ה. לפיכך אין מפרישים מעשר שני בירושלים בזמן הזה, אלא מוציאין את הפרות בטבלן חוץ לעיר; ומפרישין אותו שם, ופודהו. ואם הפרישו שם בזמן הזה, ירקב.

ו. כל האוכל כזית מעשר שני, או ששתה ממנו רביעית יין חוץ לחומת ירושלים לוקה, שנאמר "לא-תוכל לאכל בשעריך, מעשר דגנך תירשך ויצהרך" (ראה דברים יב, יז); ולוקה על כל אחד ואחד בפני עצמו. לפיכך אם אכל שלשתן חוץ לחומה, לוקה שלוש מלקיות שנאמר "ואכלת לפני ה' אלהיך . . . מעשר דגנך תירשך ויצהרך" (דברים יד, כג), ונאמר "לא-תוכל לאכל בשעריך, מעשר דגנך תירשך ויצהרך": למה פרטין ולא נאמר לא תאכלם בשעריך, לחיוב על כל אחד ואחד בפני עצמו.

ז. אינו לוקה מן התורה, עד שיאכל אותו אחר שנכנס לחומת ירושלים שנאמר "לא-תוכל לאכל בשעריך . . .". (דברים יב, יז) "ואכלת לפני ה' אלהיך" (דברים יד, כג): פיון שנכנס למקום אכילתו, ואכלו חוץ לוקה; אבל אם אכלו קדם שיכנס לירושלים, מפין אותו מפת מרדות מדבריהם.

ח. מקצת מעשר בפנים, ומקצתו בחוץ האוכל מזה שעדיין לא נכנס, מפין אותו מפת מרדות; והאוכל בחוץ מזה שנכנס, לוקה.

ט. אין פודין מעשר שני בירושלים אלא אם כן נטמא, שנאמר "כי-ירחק ממך המקום" (דברים יד, כד) ברחוק מקום הוא נפדה, ואינו נפדה במקום. היה הוא בפנים ומשאו בחוץ, אפלו היה אויזו אותו בקנה הואיל ולא נכנס המעשר, הרי זה מתיר לפדותו שם בצד החומה.

י. מעשר שני שנכנס לירושלים אפלו שלדמאי אסור להוציאו

משם, שכבר קלטהו מחצות ; וכן פרות הנלקחין בכסף מעשר, שנאמר "ואכלת שם, לפני ה' אלהיך" (דברים יד, כו).

יא. עבר והוציאן, או שיצאו בשגגה יחזרו ויאכלו בירושלים. וקליטת מחצות, מדבריהם. אפלו מעשר שאין בחמשו שווה פרוטה, שהוא מדבריהם מחצות קולטות אותו, ואסור להוציאו ; אבל מעות מעשר שני נכנסין לירושלים, ויוצאין.

יב. פרות שנגמרה מלאכתן, ועברו בתוך ירושלים, ויצאו אינו יכול להוציא עליהן מעשר שני, מפרות אחרות שלא נכנסו לירושלים ; אלא יחזר מעשר שני שלהן ויאכל בירושלים, ואינו נפדה בחוץ. אפלו עשה כל הפרות האלו מעשר שני אחר שיצאו, על פרות אחרות שלא נכנסו יחזרו כלם, ויאכלו בירושלים : חמר הוא במחצות הואיל וקלטו, קלטו.

יג. פרות שלא נגמרה מלאכתן, שעברו בירושלים ויצאו, כגון סלי ענבים לגת, וסלי תאנים במקצה מתר לפדות מעשר שני שלהם בחוץ ; וכן פרות דמאי אף על פי שנגמרה מלאכתן, ועברו בירושלים ויצאו פודין מעשר שני שלהן בחוץ.

יד. פרות מעשר שני שנטמאו בירושלים, ופדין אם נטמאו בולד הטמאה אסור להוציאן, אלא יאכלו בפנים : מפני שולד הטמאה מדבריהם. ואם נטמאו באב הטמאה, או שננטמאו בחוץ אפלו בולד הטמאה אף על פי שנכנסו לירושלים הרי אלו נפדין, ונאכלין בכל מקום.

טו. במה דברים אמורים, בשהכניסן על מנת שלא תתפסם המחצות ; אבל אם לא התנה הואיל ונכנס והרי הוא טהור מן התורה, שאין הולד מטמא שני מן התורה, כבר קלטהו מחצות, ואינו יוצא.

טז. תלתן שלמעשר שני מתר לאכלה צמחונין, שכך היא ראויה לאכילה ; וכן פרשיני מעשר שני, יאכלו צמחונין. ואם עשה מהם עיסה הרי זו מתרת להכנס לירושלים ולהוציאה, שאינן בכלל הפרות ; ואם נטמאו בירושלים, יפדו ויאכלו בחוץ.

יז. אילן שהוא עומד לפנים מן החומה, ונפו נוטה חוץ לחומה אין אוכלין תחת נופו מעשר שני ; ומעשר שנכנס תחת נופו אין פודין אותו, שהרי הוא כמה שנכנס לירושלים.

יח. בתים שבצד החומה, שפתחיהם לפנים מן החומה וחללן לחוץ מכנגד החומה ולפנים, כלפנים לכל דבר ; ומכנגד החומה ולחוץ, אין אוכלים שם ואין פודין שם להחמיר. הנה חללן לפנים ופתחיהם לחוץ מכנגד החומה ולחוץ כלחוץ, פודין בו ואין אוכלין ; ומכנגד החומה ולפנים, אין אוכלין שם ואין פודין להחמיר. והחלונות ועבי החומה, כלפנים.

הלבות מעשר שני ונטע רבעי פרק ג

א. האוכל מעשר שני בטמאה לוקה, שנאמר "ולא בערתי ממנו בטמא" (דברים כו, יד) בין שהמעשר טמא והאוכל טהור, בין שהמעשר טהור והאוכל טמא : והוא שיאכל אותו בירושלים,

קדם שיפדה שאינו לוקה על אכילתו בטמא, אלא במקום אכילתו. אבל אם אכלו בטמא חוץ לירושלים, מכין אותו מפת מרדות. ואפלו להדליק בו את הנר אחר שנטמא אסור עד שיפדה, שנאמר "ולא-בערתי ממנו בטמא".

ב. כבר בארנו שהמעשר שנטמא, אפלו בירושלים פודין אותו, ויאכל; ואוכלין את דמיו בטהרה, בתורת פרות מעשר כמו שיתבאר. אפלו נטמאו הפרות כלן כשהן טבל, מפריש מעשר שני בטמא ופודהו.

ג. הערל בטמא; ואם אכל מעשר שני לוקה מן התורה, בדרך שלוקה על אכילת תרומה: שהתרומה קרויה קדש, ומעשר שני קרוי קדש שהרי נאמר בו "קדש, לה'" (ויקרא כו, ל). וטמא שטבל אוכל מעשר שני, אף על פי שלא העריב שמשו.

ד. האוכל מעשר שני באנינות שלתורה לוקה, שנאמר "לא-אכלתי באני ממנו" (דברים כו, יד): והוא שיאכל אותו במקום אכילתו, בירושלים. אבל אם אכלו בחוץ באנינות, או שאכלו בפנים באנינות שלדבריהם מכין אותו מפת מרדות.

ה. איזה הוא אונין: זה המתאבל על אחד מן הקרובים שהוא חייב להתאבל עליהן; וביום המיתה בלבד, הוא אונין מן התורה, וללילה, אונין מדבריהן שנאמר "ואכלתי חטאת היום, הייטב בעיני ה'" (ויקרא י, יט), היום אסור וללילה מתר.

ו. נשתתה המת ימים רבים, ואחר כך נקבר כל אותן הימים שאחר יום המיתה עם יום הקבורה, הוא אונין מדבריהן; ואין יום הקבורה תופס לילו. ולא מעשר שני בלבד, אלא כל הקדשים כלן אם אכלן באנינות שלתורה, לוקה; ובאנינות דבריהן, מכין אותו מפת מרדות.

ז. אין נותנין פרות מעשר שני לעם הארץ, ולא פרות הנלקחות במעות מעשר, ולא מעות מעשר מפני שהוא בחזקת טמא; ומתר לאכל מעשר שני שלדמאי באנינות, ולתנו לעם הארץ והוא, שיאכל כנגדו.

ח. אין מפקידין מעשר שני אצל חבר, שמא ימות ונמצא המעשר תחת יד בנו עם הארץ; אבל מפקידין מעשר שני שלדמאי אצל עם הארץ.

ט. מעשר שני, אסור לאבד אפלו מעוטו בדרךכים, אלא מוליכו כל שהוא, או מוליך דמיו לירושלים; ומתר לאבד מעוט מעשר שני שלדמאי בדרךכים. וכמה הוא מעוט: פחות מכגרגרת, בין באכל שלם בין בפרוד; אבל כגרגרת, אין מאבדין אותו.

י. המפריש מעשר שני שלדמאי פחות מכגרגרת, הרי זה נותנו לעם הארץ; ואוכל כנגדו. אבל לא יפרישנו לכתחלה לאבדו, שאין מפרישין לאבד.

יא. מעשר שני נתן לאכילה ושתייה, שנאמר "ואכלת לפני ה' אלהיך" (דברים יד, כג); וסיכה, כשתייה. ואסור להוציאו בשאר צרכיו, כגון שיקח בו כלים ובגדים ועבדים שנאמר "לא-נתתי ממנו, למת" (דברים כו, יד), כלומר לא הוצאתי אותו בדבר שאינו מקיים את הגוף; ואם הוציא ממנו בשאר דברים אפלו בדבר מצוה, כגון שלקח ממנו ארון ותכריכין למת מצוה הרי זה אוכל כנגדו בתורת מעשר.

יב. במעשר אוכל דבר שדרכו להאכל, ושותה דבר שדרכו לשותות, וסך דבר שדרכו לסוך; ולא יסוך יין וחמץ, אבל סך הוא את השמן. ולא יסחט את הפרות להוציא מהן משקין, חוץ מזיתים וענבים בלבד. ואין מפטמין את השמן, אבל מפטמין את היין. ואין מחיבין אותו לאכל פת שעפשה, ושמן שנסרח; אלא כיון שנפסל מאכל אדם, פקעה ממנו קדשה.

יג. כל שמתר לזרים לאכלו בתרומה, כך מתר במעשר שני לאכלו בתורת חלין. שמרים שלמעשר שני שנתן עליהם מים ראשון הרי זה אסור במעשר, ושני מתר בחלין; שלדמאי, ואפלו ראשון מתר.

יד. יין שלמעשר שנפל לתוכו דבש ותבלין והשביחו, השבח לפי חשבון; וכן דגים שנתבשלו עם קפלוטות שלמעשר שני והשביחו, השבח לפי חשבון. עיסה שלמעשר שאפיה והשביחה, השבח לשני. זה הכלל: כל ששבחו נפר אם הותר במדה, השבח לפי חשבון; ואם לא הותרה מדה, השבח לשני בלבד. וכל שאין שבחו נפר אפלו הותר במדה, השבח לשני בלבד.

טו. פיצד השבח לפי חשבון: יין שלמעשר ששווה שלושה, שנפל לתוכו דבש ותבלין שווה זוז אחד, והוסיפו במדתו, והשביחוהו והרי הכל שווה חמשה חושבין הכל בארבעה ורביע. וכן על דרך זו בשאר הדברים.

טז. מעשר שני אף על פי שנתן לסיכה אין נותנין אותו לא על גבי צנית, ולא על גבי חזזית; ואין עושין ממנו קמיע וכיוצא בו: שהרי לא נתן לרפואה.

יז. מעשר שני ממון גבוה הוא, שנאמר "לה", הוא" (ויקרא כז, ל). לפיכך אינו נקנה במתנה, אלא אם נתן לו הטבל והמקבל מפריש המעשר; ואין מקדשין בו את האשה, ואין מוכרין אותו, ואין ממשכנין אותו, ואין מחליפין אותו, ואין מרהינין אותו.

יח. פיצד אין ממשכנין אותו לא יכנס לביתו, וימשכנו מעשר שני שלו. עבר ומשכן, מוציאין אותו מידו. פיצד אין מרהינין אותו לא יאמר לו הא לך מעשר זה ויהיה בידך, ותן לי עליו חלין. פיצד אין מחליפין אותו לא יאמר הא לך מעשר, ותן לי שמן מעשר. אבל אומר לו, הא לך יין שאין לי שמן; ואם רצה חברו לתן לו שמן, מתר שהרי לא החליף עמו, אלא הודיעו שאין לו, ואם רצה הלה לתן, יתן.

יט. מעשר שני אין שוקלין כנגדו אפלו דינרי זהב, ואפלו לחלל עליהם מעשר שני אחר: גזרה שמה יכון ממנו משקלות, ונמצאו הפרות חסרים והוא שוקל בהן מעות לחלל עליהם מעשר אחר; ונמצא מוציא מעשר לחלין, בפחות מדמיו.

כ. האחים שחלקו מעשר שני, לא ישקלו זה כנגד זה. וכן מעות מעשר שני אין שוקלים כנגדן, ולא מוכרין אותם, ולא מחליפין, ולא מרהינין, ולא יתנם לשלחני להתנאות בהן, ולא ילוה אותן להתגדל בהן; ואם הלון שלא יעלו חלודה, מתר. ואין פורעין מהם את המלוה, ואין עושין מהן שושבינות, ואין

מְשַׁלְמִין מֵהֶן תַּגְמוּלִין, וְאֵין פּוֹסְקִין מֵהֶם צְדָקָה בְּבֵית הַכְּנֶסֶת;
אֲבָל מְשַׁלְמִין מֵהֶן דְּבָרִים שְׁלֵגְמִילוֹת חֲסָדִים, וְצָרִיךְ לְהוֹדִיעַ.

בא. לֹא יֹאמֶר אָדָם לַחֲבֵרוֹ, הֵעֵל אֶת הַפְּרוֹת הָאֵלּוּ לִירוּשָׁלַיִם,
וְאַתָּה נוֹטֵל מֵהֶן חֶלֶקְךָ שְׁנִמְצָא זֶה כְּנוֹתָן שָׂכָר מִמַּעֲשֵׁר שְׁנִי עַל
הַבָּאֵתוֹ לִירוּשָׁלַיִם; אֲבָל אוֹמֵר לוֹ הָעֵלָם, שְׁנֹאכְלִים וְשֹׁנְשֵׁתִם
בִּירוּשָׁלַיִם. וְאוֹמֵר אָדָם לַחֲבֵרוֹ בִּירוּשָׁלַיִם לָסוּךְ אוֹתוֹ בְּשֶׁמֶן
מַעֲשֵׁר שְׁנִי, וְאַף עַל פִּי שְׂיָדוֹ נִסּוּכָה; וְאֵין זֶה כְּשָׂכָר סִיכָתוֹ.

בב. כָּבֵר בְּאַרְנוֹ, שֶׁהַמַּעֲשֵׁר מִמוֹן גְּבוּהָה. לְפִיכָךְ אֲנִי אוֹמֵר
שֶׁהַגּוֹנֵב מַעֲשֵׁר שְׁנִי, אֵינוֹ מְשַׁלֵּם תְּשֻׁלוּמֵי כֶּפֶל; וְהַגּוֹזֵלוֹ, אֵינוֹ
מְשַׁלֵּם חֲמִשָּׁה. הַמִּקְדִּישׁ מַעֲשֵׁר שְׁנִי שָׁלוּ לְבָדֵק הַבֵּית הָרִי זֶה
פוֹדֶה אוֹתוֹ מִי שְׁפוּדָהוּ, עַל מִנַּת לִתֵּן לְהַקְדֵּשׁ אֶת שָׁלוֹ וּלְמַעֲשֵׁר
שְׁנִי אֶת שָׁלוֹ.

הַלְבוֹת מַעֲשֵׁר שְׁנִי וְנִטְע רֶבְעִי פָּרָק ד'

א. הַרוֹצֶה לְפָדוֹת פְּרוֹת מַעֲשֵׁר שְׁנִי, פּוֹדֶה אוֹתָן בְּדַמִּיהֶן;
וְאוֹמֵר הָרִי הַמָּעוֹת הָאֵלּוּ תַּחַת הַפְּרוֹת הָאֵלּוּ, אוֹ הָרִי הַפְּרוֹת
הָאֵלּוּ מַחֲלָלוֹת עַל הַמָּעוֹת הָאֵלּוּ. וְאִם לֹא פָּרַשׁ, אֵלֹא הַפְּרִישׁ
מָעוֹת בְּלֶבֶד כְּנֶגֶד הַפְּרוֹת דִּיו, וְאֵינוֹ צָרִיךְ לְפָרֵשׁ; וַיֵּצְאוּ הַפְּרוֹת
לְחֵלִין. וַיַּעֲלוּ הַמָּעוֹת לִירוּשָׁלַיִם וַיּוֹצִיֵאם שָׁם, שְׁנֹאמֵר "וְכִי-
יִרְבֶּה מִמֶּךָ הַדֶּרֶךְ, כִּי לֹא תוּכַל שְׂאתוֹ" (דְּבָרִים יד, כד).

ב. וְכֵן אִם רָצָה לְחַלֵּל פְּרוֹת הַמַּעֲשֵׁר עַל פְּרוֹת אַחֲרוֹת יַעֲלֵ
הַפְּרוֹת הַשְּׁנִיּוֹת, וַיֵּאָכְלוּ בִירוּשָׁלַיִם. וְלֹא יַחֲלֵל מִמֵּין עַל שְׂאֵינוֹ
מִינוֹ, וְלֹא מִן הַיִּפְסָה עַל הָרַע וְאֶפְלוּ בְּאוֹתוֹ הַמֵּין; וְאִם חָלַל, הָרִי
אֵלּוּ מַחֲלָלוֹת.

ג. הַפוֹדֶה מַעֲשֵׁר שְׁנִי, מְבָרֵךְ עַל פְּדִיוֹן מַעֲשֵׁר שְׁנִי; וְאִם חֶלְלֵן
עַל פְּרוֹת אַחֲרוֹת, אוֹ שֶׁחָלַל מָעוֹת עַל הַפְּרוֹת מְבָרֵךְ עַל חִלּוֹל
מַעֲשֵׁר שְׁנִי. וְהַפוֹדֶה אוֹ הַמַּחֲלֵל מַעֲשֵׁר שְׁנִי שְׁלֹדְמָאִי, אֵינוֹ
צָרִיךְ בְּרִכָּה.

ד. כְּשִׁפוּדִין הַמַּעֲשֵׁר, אֵין פּוֹדִין אוֹתוֹ לְשֵׁם מַעֲשֵׁר אֵלֹא לְשֵׁם
חֵלִין; וְאוֹמְרִין כְּמָה שְׁוִיִן פְּרוֹת חֵלִין אֵלּוּ, וְאַף עַל פִּי שֶׁהַכֹּל
יּוֹדְעִין שֶׁהֵן מַעֲשֵׁר כְּדִי שְׁלֹא יִתְבַּזֶּה.

ה. אֵין מַחֲלָלִין מָעוֹת מַעֲשֵׁר שְׁנִי עַל מָעוֹת אַחֲרוֹת בֵּין שֶׁהָיוּ אֵלּוּ
וְאֵלּוּ כֶּסֶף, אוֹ אֵלּוּ וְאֵלּוּ נַחֲשֶׁת, אוֹ הָרֵאשׁוֹנוֹת כֶּסֶף וְהַשְּׁנִיּוֹת
נַחֲשֶׁת, אוֹ הָרֵאשׁוֹנוֹת נַחֲשֶׁת וְהַשְּׁנִיּוֹת כֶּסֶף; וְאִם עָבַר וְחָלַל,
הָרִי אֵלּוּ מַחֲלָלִין.

ו. אֵין מַחֲלָלִין מָעוֹת מַעֲשֵׁר עַל הַפְּרוֹת; וְאִם חָלַל יַעֲלוּ הַפְּרוֹת,
וַיֵּאָכְלוּ בִירוּשָׁלַיִם. וְלֹא יַחֲלֵל עַל בְּהֶמָּה חַיָּה וְעוֹף חַיִּים; וְאִם
חָלַל לֹא קָנָה מַעֲשֵׁר, שְׂמָא יִגְדֵּל מֵהֶם עֲדָרִים. אֲבָל אִם חֶלְלֵן
עַל הַשְּׁחוּטִים הָרִי הֵן כְּשֹׂאֵר הַפְּרוֹת, וַיַּעֲלוּ וַיֵּאָכְלוּ בִירוּשָׁלַיִם;
וַיֵּצְאוּ הַמָּעוֹת לְחֵלִין.

ז. בְּשַׁעַת הַדַּחֲקָה, מִתֵּר לְחַלֵּל מָעוֹת הַכֶּסֶף עַל שְׁלִנְחֶשֶׁת לֹא
שְׂיָקִים אֵלֹא עַד שְׂיִמְצָא רוּחַ, וַיַּחֲזֹר וַיַּחֲלֵל מָעוֹת הַנַּחֲשֶׁת עַל
מָעוֹת הַכֶּסֶף.

ח. מַעֲשֵׁר שְׁנִי שְׁלֹדְמָאִי מַחֲלָלִים אוֹתוֹ לְכַתְּחֻלָּה כֶּסֶף עַל כֶּסֶף,

וּכְסָף עַל נַחֲשֶׁת, וְנַחֲשֶׁת עַל כֶּסֶף, וְנַחֲשֶׁת עַל נַחֲשֶׁת, וְנַחֲשֶׁת עַל הַפְּרוֹת; וַיַּעֲלוּ אוֹתָן הַפְּרוֹת, וַיֹּאכְלוּ בִירוּשָׁלַיִם.

מ. אֵין פּוֹדִין פְּרוֹת מֵעֶשֶׂר אֶלָּא בַכֶּסֶף, שֶׁנֶּאֱמַר "וַיִּצְרֹת הַכֶּסֶף" (דברים יד, כה); וְכֵן אִם פָּדָה לַעֲצֻמוֹ וְהוֹסִיף חֲמֵשׁ, לֹא יִהְיֶה הַחֲמֵשׁ אֶלָּא כֶסֶף כְּקֶרֶן. וְאֵין פּוֹדִין בַּכֶּסֶף שְׂאִינוּ מִטְּבַע, אֶלָּא בַכֶּסֶף מִרְתַּח שֵׁשׁ עָלָיו צוּרָה אוֹ כֶּתֶב; וְאִם פָּדָה בַלְשׁוֹן שֶׁלְכֶסֶף וְכִיוּצָא בּוֹ, הוּא הַנִּקְרָא אֲסִימוֹן לֹא עָשָׂה כָלוּם. וְאֵין פּוֹדִין בַּפְּחוֹת מִפְּרוּטָה, מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּפוּדָה בְּאֲסִימוֹן.

י. אֵין פּוֹדִין בְּמִטְּבַע שְׂאִינוּ יוֹצֵא בָאוֹתוֹ זְמַן וּבָאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר "וְנִתְּתָה הַכֶּסֶף בְּכָל אֲשֶׁר-תֵּאֱחָז נַפְשֶׁךָ" (דברים יד, כו), עַד שִׁיִּהְיֶה רְאוּי לְהוֹצֵאָה; וּמִטְּבַע מְלָכִים הָרָאשׁוֹנִים אִם יוֹצֵא מִשָּׁמָם, פּוֹדִין בּוֹ.

יא. אִינוּ פּוֹדֶה בְּמַעוֹת שְׂאִינָן בְּרִשּׁוֹתוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר "וַיִּצְרֹת הַכֶּסֶף, בִּידָךְ" (דברים יד, כה). נָפַל כִּיסוֹ לְבוֹר, וְהוּא יָכוֹל לְהוֹצִיאוֹ פּוֹדָה בּוֹ, מִפְּנֵי שֶׁהוּא בְּרִשּׁוֹתוֹ. הִיָּה בָּא בְּדֶרֶךְ וּמַעוֹת בִּידוֹ, וְאִנִּס בָּא כְּנִגְדּוֹ אִם יָכוֹל לְהַצִּיל עַל יְדֵי הַדַּחַק, פּוֹדָה בָּהֶן פְּרוֹת שְׁבִיבִיתוֹ; וְאִם אִינוּ יָכוֹל לְהַצִּיל, וְאָמַר פְּרוֹת שֵׁשׁ לִי בְּתוֹךְ בֵּיתִי מִחֻלְלִין עַל הַמַּעוֹת הָאֵלּוּ לֹא אֶמַר כָלוּם.

יב. הַמַּנִּיחַ מַעוֹת לַהֲיוֹת מִחֻלָּל עָלֵיהֶן מֵעֶשֶׂר שְׁנֵי, הֲרִי זֶה פּוֹדָה בָּהֶן בְּחֻזְקַת שְׁהֵן קִימִים; מִצָּאָן שְׂאֵבְדוֹ, חוֹשֵׁשׁ לְכָל מָה שֶׁפָּדָה בָּהֶן לְמַפְרַע.

יג. מִי שֶׁהָיָה עוֹמֵד בְּטַבְרִיָּה, וַיֵּשׁ לוֹ מַעוֹת מִמִּטְּבַע בְּכָל בִּבְבֹּל אִינוּ מִחֻלָּל עָלֵיהֶם; הָיוּ לוֹ מַעוֹת מִמִּטְּבַע טַבְרִיָּה בִּבְבֹּל, מִחֻלָּל עָלֵיהֶם. וְכֵן כָּל כִּיוּצָא בָזֶה.

יד. הָאוֹמֵר מֵעֶשֶׂר שְׁנֵי מִחֻלָּל עַל סֵלַע שֶׁתַּעֲלֶה בְיָדִי מִכִּיס זֶה, עַל סֵלַע שְׂאֵפֶרֶט מִדִּינָר זָהָב זֶה, עַל פְּנִדְיוֹן שְׂאֵפֶרֶט מִסֵּלַע זֶה הֲרִי זֶה חֻלָּל; וְסֵלַע שֶׁתַּעֲלֶה בִידוֹ אוֹ שְׂיִפֶרֶט, תִּהְיֶה מֵעֶשֶׂר. אָמַר הֲרִי הַמֵּעֶשֶׂר מִחֻלָּל עַל סֵלַע שֶׁהִיתָה בְיָד בְּנִי לֹא חֻלָּל, שָׁמָּא לֹא הִיתָה בִידוֹ בָּאוֹתָה שָׁעָה.

טו. הַפּוֹדָה מֵעֶשֶׂר שְׁנֵי קֶדֶם שְׂיִפְרִישׁ אוֹתוֹ, כְּגוֹן שֶׁאָמַר מֵעֶשֶׂר שְׁנֵי שְׁלִפְרוֹת אֵלּוּ פְּדוּי בְּמַעוֹת אֵלּוּ לֹא אֶמַר כָלוּם, וְלֹא קָבַע מֵעֶשֶׂר; אֲבָל אִם קָבַעוּ, וְאָמַר מֵעֶשֶׂר שְׁנֵי שְׁלֶהֶן בְּצַפּוֹן אוֹ בְּדָרוֹם מִחֻלָּל עַל מַעוֹת אֵלּוּ הֲרִי זֶה פְּדוּי.

טז. כְּשֶׁפּוֹדִין מֵעֶשֶׂר שְׁנֵי, פּוֹדִין אוֹתוֹ בְּשׂוּיּוֹ. וַיֵּשׁ לוֹ לַפְּדוֹת כְּשֶׁעַר הַזּוּל, כָּמוֹת שֶׁהַחֲנוּנִי לוֹקַח, לֹא כָמוֹת שֶׁהוּא מוֹכֵר; וְנוֹתֵן הַמַּעוֹת, כָּמוֹת שֶׁהַשְּׁלַחְנִי פּוֹרֵט לֹא כָמוֹת שֶׁהוּא מִצְרָף. וְאִם עָבַר וּפָדָה שׂוּוֹה מִנָּה בְּפְרוּטָה, אוֹ חֻלָּל שׂוּוֹה מִנָּה עַל שׂוּוֹה פְּרוּטָה הֲרִי זֶה מִחֻלָּל.

יז. הִיתָה הַסֵּלַע חֲסֵרָה שְׁתוּת, אוֹ פָּחוֹת מִשְׁתוּת אִם הִיתָה יוֹצֵאת עַל יְדֵי הַדַּחַק מִחֻלָּל עָלֶיהָ לְכַתְּחֻלָּה בְּשׂוּוֹה סֵלַע, וְאִינוּ חוֹשֵׁשׁ; פָּדָה בְּסֵלַע, וְנִמְצְאָת רָעָה יִחְלִיף אוֹתָהּ.

יח. אֵין פּוֹדִין מֵעֶשֶׂר שְׁנֵי אַכְסֵרָה; אֶלָּא מִדְּקָדָק בְּמִדְתּוֹ אוֹ בְּמִשְׁקָלוֹ, וְנוֹתֵן דָּמָיו. אִם הָיוּ דָּמָיו יְדוּעִים, יִפְּדָה עַל פִּי אֶחָד. וְאֵת שְׂאִין דָּמָיו יְדוּעִים כְּגוֹן יֵין שֶׁהַתַּחֲלִיל לְהַחֲמִיץ, וּפְרוֹת שֶׁהַרְקִיבוּ, וּמַעוֹת שֶׁהִחְלִידוּ יִפְּדוּ עַל פִּי שְׁלוֹשָׁה תַּגָּרִים; וְאֶפְלוּ הִיָּה אֶחָד מֵהֶן גּוֹי, אוֹ בַּעַל הַמֵּעֶשֶׂר, וְאֶפְלוּ אִישׁ וּשְׁתֵּי נָשִׁיו

פּוֹדִין עַל פִּיהֶם. וְכּוֹפִין אֶת הַבָּעָלִים לִפְתּוֹחַ רֹאשׁוֹן, וְזֶה חֹמֶר
בְּמַעֲשֵׂר מִבְּהֶקְדָּשׁ.

יט. אֵין מוֹלִיכִין פְּרוֹת מַעֲשֵׂר מִמָּקוֹם לְמָקוֹם, לִפְדוֹתָם שָׁם;
וְהַמּוֹלִיךְ מִמָּקוֹם הֵיכָר לְמָקוֹם הַזּוֹל, אוֹ מִמָּקוֹם הַזּוֹל לְמָקוֹם
הֵיכָר פּוֹדֶה כְּשַׁעַר מָקוֹם הַפְּדִיָּה. וְאִם הָיוּ דָּמֵי פּוֹדִין אוֹתָן
כְּשַׁעַר הַזּוֹל, הוּאִיל וְנִרְאָו לְהַמְכֹּר בְּזוֹל.

כ. הָיוּ לוֹ פְּרוֹת מַעֲשֵׂר שְׁנֵי בִגְדֵי, וְהוֹצִיא עֲלֵיהֶם יְצִיאוֹת
מִבֵּיתוֹ עַד שֶׁהֵבִיֵּאן לָעִיר, וְהִשְׁבִּיחוּ פּוֹדֶה כְּשַׁעַר הָעִיר, וְהִפְסִיד
יְצִיאָתוֹ.